Informatīvā sanāksme par dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu dabas liegumam "Ģipka" (klātienē un attālināti)

2026. gada 28. oktobrī plkst. 17:00

Sanāksme notiek klātienē Rojas kultūras centrā, Zvejnieku ielā 5, Rojā, Talsu novadā, un tiešsaistes videokonferences formātā ("Zoom")

Sanāksmes protokols

Pasākumu vada – Kristīne Vilciņa

Tiek veikts sanāksmes ieraksts protokola sagatavošanai.

Sanāksmei klātienē reģistrējušies šādi dalībnieki:

1. Kristīne Vilciņa, SIA "Ecosystem solutions Latvia" (turpmāk – Ecosoul) pārstāve,
2. Evija Zvejniece, Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) pārstāve,
3. Ērika Kļaviņa, DAP pārstāve,
4. Māris Celms,
5. Gaidis Riekstiņš-Maure,
6. Kristīne Voldemāre, Rojas TIC pārstāve,
7. Justs Dzedols, SIA "Līvmale" pārstāvis,
8. Georgy Vladislavov,
9. Arta Kauķe, Ecosoul pārstāve,
10. Alise Izabella Vilciņa, Ecosoul pārstāve.

Sanāksmē attālināti piedalās:

1. Dace Sāmīte, DAP pārstāve,
2. Dinārs Dāvidsons, Talsu novada pašvaldības Rojas apvienības pārvaldes vadītājs,
3. Žanete.

17:00 sanāksmi atklāj Kristīne Vilciņa un iepazīstina ar Ecosoul – dabas un vides aizsardzības konsultāciju uzņēmumu, kas izstrādā stratēģijas un nodrošina inovatīvus risinājumus ilgtspējīgai vides pārvaldībai.

Kristīne Vilciņa (turpmāk – KV), dabas lieguma (turpmāk – DL) "Ģipka" dabas aizsardzības plāna (turpmāk – DA plāns) izstrādes vadītāja, demonstrē prezentāciju "Dabas lieguma "Ģipka" dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšana", kurā iekļauta šāda informācija: DL "Ģipka" pamatdati, dabas vērtības, ietekmes un draudi, DA plāna mērķi, uzdevumi, laika grafiks, iespējas iesaistīties. DA plāns tiek izstrādāts DAP īstenotā ERAF projekta "Dabas aizsardzības plānu izstrāde bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai rezervātos un nacionālajos parkos" Nr. 2.2.3.3/1/24/I/001 ietvaros.

DL "Ģipka" ir īpaši aizsargājama dabas teritorija – dabas liegums un Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija Natura 2000 kopš 2004. gada. DL platība ir 161 ha, tas atrodas Talsu novada Rojas pagastā. Teritorijas lielāko daļu aizņem mežs, valdošā suga ir priede,

lielākajā daļā meža augšanas apstākļu tips ir sils, kas Latvijā salīdzinoši reti sastopams. DL teritorijā iekļauti arī mitrāji, piekrastes kāpas un pludmale. Zeme pieder valstij vai pašvaldībai.

KV informē, ka saskaņā ar likuma «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām» pielikumu Natura 2000 teritorijas izveidošanas mērķis ir 11 ES nozīmes biotopu aizsardzība: smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju, embrionālās kāpas, priekškāpas, ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas, pelēkās kāpas ar sīkkrūmu audzēm, mežainas piejūras kāpas, mitras starpkāpu ieplakas, neskarti augstie purvi, pārejas purvi un slīkšņas, veci vai dabiski boreāli meži, purvaini meži, kā arī četru ES nozīmes sugu aizsardzība: melnā dzilna, vakarlēpis, smiltāja neļķe un Lēzela vīrcele.

KV sniedz informāciju par DL dabas vērtībām – ES nozīmes biotopi aizņem 94 % no DL teritorijas. Konstatētas 253 aizsargājamo sugu atradnes un novērojumi, kurus veido 14 sugas: paparžaugi un ziedaugi – 197 atradnes (4 sugas), putni – 43 atradnes un novērojumi (8 sugas), bezmugurkaulnieki – 12 atradnes (1 suga), zīdītāji – 1 novērojums (1 suga). 2004. gada DA plānā minētas sugas – smiltāja neļķe, vālīšu staipeknis, parastā purvmirte, rūsganais baltmeldrs u.c.

Natura 2000 teritorijas līmeņa sugu un biotopu aizsardzības mērķi (izņemot putnu sugas) noteikti projektā LIFE-IP LatViaNature: 11 ES nozīmes biotopus saglabāt esošajās platībās. Smiltāja neļķe (aizsardzības mērķis – 4118 indivīdi) sastopama pelēkajās kāpās, tās blīvums ir augsts salīdzinājumā ar citām Natura 2000 teritorijām, mērķis sakrīt ar esošo populācijas lielumu 2023. gada uzskaitē. Lēzela vīrcele (aizsardzības mērķis – 283 indivīdi) sastopama priekškāpās, tās blīvums ir zems, mērķis ir noteikts lielāks par esošo populācijas lielumu 2023. gada uzskaitē (112 indivīdi).

KV iepazīstina ar sākotnējiem secinājumiem par ūdeņiem un meliorācijas grāvjiem: DL ziemeļu daļā meliorācijas tīkls veicina teritorijas susināšanu, negatīvi ietekmējot mitros biotopus; meliorācijas sistēmas darbību daļēji ierobežo grāvju aizaugums; hidroloģiskā režīma saglabāšanai starpkāpu ieplakās rekomendēta periodiska apauguma novākšana aizsargājamo sugu atradnēs. Tiek parādīta arī esošā apmeklētāju infrastruktūra.

DL aizsardzības režīmu un robežas nosaka likums «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām», MK noteikumi Nr. 674 «Noteikumi par dabas liegumiem» un MK noteikumi Nr. 264 «Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi». Dabas liegumam nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Saskaņā ar likuma «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām» 18. pantu DA plāna mērķis ir saskaņot dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas un reģiona ilgtspējīgas attīstības intereses, nodrošināt teritorijas dabas vērtību saglabāšanu, labvēlīgu aizsardzības statusu tām īpaši aizsargājamām sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem, kuru aizsardzības nolūkā šī teritorija ir izveidota. DA plānā ietver zinātnisko informāciju par aizsargājamo teritoriju, pamatojumu funkcionālajam zonējumam un vienotus visas teritorijas apsaimniekošanas pasākumus. Plāna saturu un izstrādes kārtību nosaka MK 2007. gada 9. oktobra noteikumi Nr. 686 «Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību».

Iepriekšējais DA plāns tika izstrādāts 2004.–2014. gadam. Jaunais plāns tiks izstrādāts 12 gadu periodam, 2028.–2040. gadam. Orientējoši plāna izstrādes posmi:

2026. gada rudens – sākotnējā izpēte dabā, plāna izstrādes uzsākšanas informatīvā sanāksme, informācijas apkopošana, sabiedrības informēšana, viedokļu noskaidrošana, konsultatīvās grupas izveidošana;
2026./2027. gada ziema – plāna 1. redakcijas sagatavošana (pieejamās informācijas apkopojums), pirmā konsultatīvās grupas sanāksme;
2027. gada pavasaris – izpēte dabā, sākotnējā apsaimniekošanas pasākumu un apmeklētāju infrastruktūras plānošana, otrā konsultatīvās grupas sanāksme;
2027. gada vasara – ekspertu atzinumu sagatavošana, trešā konsultatīvās grupas sanāksme, plāna sagatavošana sabiedriskajai apspriešanai un sabiedriskā apspriešana;
2027. gada vasara/rudens – plāna precizēšana, pašvaldības atzinuma saņemšana, noslēdzošā konsultatīvās grupas sanāksme, plāna iesniegšana DAP;
2027. gada rudens/ziema – plāna apstiprināšana Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijā.

Sabiedrības iesaiste paredzēta, piedaloties plāna uzsākšanas informatīvajā sanāksmē, kā arī konsultatīvās grupas darbā – jānotur vismaz 3 konsultatīvās grupas sanāksmes, tās ir atklātas un tajās var piedalīties jebkurš interesents. Ja nepieciešams, tiks izveidota darba grupa plānoto apsaimniekošanas pasākumu izvērtēšanai. Konsultatīvās grupas obligātie dalībnieki ir DAP, Valsts vides dienests, Valsts meža dienests, AS "Latvijas valsts meži" un Talsu novada pašvaldība; var pieteikties arī citu valsts vai pašvaldību iestāžu, zemes īpašnieku vai lietotāju, biedrību vai nodibinājumu pārstāvji. DAP izveido konsultatīvo grupu viena mēneša laikā pēc sanāksmes. Pieteikšanās – DAP līdz 11. novembrim (Baznīcas iela 7, Sigulda, LV-2150, pasts@daba.gov.lv), norādot vārdu, uzvārdu, pārstāvēto organizāciju, tālruni un e-pasta adresi. Konsultatīvā grupa izskata priekšlikumus apsaimniekošanas pasākumiem, individuālajiem noteikumiem un sagatavoto plāna projektu. KV aicina sanāksmes dalībniekus, kuri vēlas saņemt informāciju par turpmākajām sanāksmēm un pasākumiem, darīt zināmu savu e-pasta adresi.

DL "Ģipka" DA plāna būtiskākie uzdevumi:

1. Izvērtēt sugu un biotopu aizsardzības stāvokli, negatīvās ietekmes, plānot sugu un biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus.
2. Izvērtēt teritorijas izmantošanu atpūtai, esošo apmeklētāju infrastruktūru, labiekārtojumu, plānot jauno atpūtas un izziņas infrastruktūru, vēlamās un pieļaujamās vietas, veidus, apjomus, slodzes.
3. Izvērtēt teritorijas dabas pieejamību, sniegt priekšlikumus pieejamības uzlabošanai.
4. Izvērtēt meliorācijas sistēmu ietekmi, sagatavot apsaimniekošanas pasākumus.
5. Izvērtēt teritoriju uz dienvidiem no dabas lieguma līdz Žocenei.
6. Aktualizēt aizsardzības mērķus, informāciju Natura 2000 datubāzei, sagatavot ģeodatubāzi pievienošanai dabas datu pārvaldības sistēmai "Ozols".

DA plāna sagatavošanai tiks izmantota informācija no iepriekšējā DA plāna (2004), EMERALD anketām pirms Natura 2000 izveidošanas, DAP projekta "Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā" (turpmāk – Dabas skaitīšana) 2018. gada datiem par biotopiem, informācija par sugām "Ozolā" un www.dabasdati.lv, vides monitoringa dati, sugu un biotopu pētījumi 2026. un 2027. gada sezonās, teritorijā esošās infrastruktūras apsekojumi, dažādu laiku kartes un plāni, kā arī pašvaldības, vietējo iedzīvotāju, zemes īpašnieku un apsaimniekotāju sniegtā informācija un viedokļi.

DA plāna sagatavošanā piedalīsies sertificēti sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperti: Gunta Evarte-Bundere (meža un purva biotopi un vaskulāro augu sugas), Brigita Laime (jūras piekrastes biotopi un vaskulāro augu sugas), Uldis Ļoļāns un Artūrs Laubergs (putni), Iveta Jakubāne un Maksims Balalaikins (bezmugurkaulnieki), kā arī citu jomu eksperti: Gustavs Jorens Baumanovskis (hidrologs), Arnolds Fridrihsons (ĢIS speciālists), Māra Vilciņa (tūrisma vadības speciāliste) un Jānis Matulis (dabas pieejamības eksperts).

KV aicina ikvienu interesentu izteikt viedokli par turpmāko DL attīstības vīziju sanāksmē vai rakstiski līdz 6. novembrim, adresējot priekšlikumus Ecosoul (Lastādijas iela 12 k-3, Rīga, LV-1050; plāna izstrādes vadītājai Kristīnei Vilciņai, kristine@ecosoul.bio, tālr. 26554868), un līdz 11. novembrim izvirzīt institūciju un zemes īpašnieku pārstāvjus darbam konsultatīvajā grupā, rakstot DAP.

Sanāksmi turpina KV, informējot par diskusijas kārtību un aicinot uzdot jautājumus un izteikt viedokļus.

Sanāksmes dalībnieks jautā, kādēļ tikai DL "Ģipka" teritorijai tiek izstrādāts DA plāns, ja aizsargājamās sugas un biotopi ir atrodami gar visu krastu? KV atbild, ka šī teritorija ir izveidota 2004. gadā, tāpēc DA plāns tiek izstrādāts šai īpaši aizsargājamajai dabas teritorijai, kā arī tiek izvērtēta piegulošā teritorija uz dienvidiem.

Sanāksmes dalībnieks uzdod jautājumu par to, kad ir veiktas pēdējās uzskaites un kartēšanas aizsargājamo sugu grupām DL "Ģipka". KV atbild, ka plāna izstrādē tiks ņemtas vērā iepriekš veiktās uzskaites un dati no citiem projektiem, piemēram, Dabas skaitīšanas dati, 2023. gada Lēzela vīrceles un smiltāja neļķes izpētes dati.

Sanāksmes dalībnieks uzdod jautājumu, vai ir nepieciešama mežu izciršana DL "Ģipka" teritorijā, atgādinot par to, ka iepriekš teritorijā bijuši zālāji. KV atbild, ka teritorija tiks vērtēta un apsaimniekošana tiks plānota atkarībā no konstatētajiem biotopiem un sugām un to aizsardzības prasībām. KV atgādina, ka ir augu sugas, kuras nespēj izdzīvot aizaugušās teritorijās, nepieciešama apsaimniekošana, lai šīs sugas saglabātu.

Sanāksmes dalībnieks papildina jautājumu par izciršanu pie meliorācijas grāvjiem, uzsverot viedokli, ka kritalu nozīme ir augstāka nekā konkrētas augu sugas izplatība teritorijas daļā, piemin, ka nepieciešams mazāk iejaukties dabas procesos, ļaujot videi attīstīties dabīgā ceļā, pat ja tas nozīmē aizaugšanu. Dalībnieks norāda, ka bez cilvēka klātbūtnes un iejaukšanās te būtu veidojies mežs. Evija Zvejniece (turpmāk – EZ), DAP pārstāve, atbild, ka apsaimniekošanas darbu nepieciešamība un specifika tiks izvērtēta pēc vajadzības un iespējas saglabāt sugas, kuru dēļ teritorija ir izveidota un ierobežota.

Sanāksmes dalībnieks pauž neizpratni – vai DL tiek izveidoti konkrētu sugu dēļ? EZ atbild apstiprinoši, ka teritorijas izveidotas konkrētu sugu klātbūtnes dēļ, kas reģistrētas iepriekš izveidotā plāna laikā 2004. gadā, skaidro, ka, izstrādājot jauno DA plānu, tiks veikti atkārtoti sugu novērtējumi, izstrādāts rīcības plāns šo sugu saglabāšanai.

Sanāksmes dalībnieks uzdod jautājumu, vai tiks atkārtoti veikts sugu monitorings, vai arī tiks izmantoti iepriekš reģistrētie dati. EZ apstiprina, ka tiks veikti atkārtoti novērtējumi.

Sanāksmes dalībnieks pauž viedokli, ka DA plāna izstrādē jāņem vērā pieejamība un cilvēku ērtības, lūdzot paredzēt stāvlaukuma attīstību, ugunskura un atpūtas vietu iekārtošanu, atkritumu savākšanu. Dalībnieks norāda uz piemēru – izteikta nekārtība pēc orientēšanās

pasākuma. EZ norāda, ka par incidentiem, kas novēroti, jāziņo tad, kad tas konstatēts, lai būtu iespējams veikt preventīvās darbības.

Sanāksmes dalībnieks jautā, vai iespējams attīstīt nelegālās atpūtas vietas, piemēram, vietu uz stigas, kurā dedzina ugunskuru. EZ norāda, ka šīs situācijas tiks izvērtētas, par šīm vietām jāziņo, tālāko rīcības plānu par objekta ierobežošanu vai attīstību veiks pēc novērtējuma.

Sanāksme turpinās ar DL "Ģipkas lankas" DA plāna izstrādes uzsākšanas daļu (atsevišķs protokols).

Sanāksme par DL "Ģipka" noslēdzas 17:40.

Sanāksmes vadītāja: Kristīne Vilciņa

Protokolu sagatavoja: Kristīne Šmite

Dabas aizsardzības plāna izstrāde tiek veikta Dabas aizsardzības pārvaldes īstenotā ERAF projekta "Dabas aizsardzības plānu izstrāde bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai rezervātos un nacionālajos parkos" Nr. 2.2.3.3/1/24/I/001 ietvaros.

Dabas aizsardzības pārvalde

Līdzfinansē Eiropas Savienība

2027 Nacionālais attīstības plāns